

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonri. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

19e jaargang nr.36

nadruk verboden

25 april 1975

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Denk zelf na over alles, wat er hier gezegd wordt, want wij zijn nu eenmaal niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp van heden, dat meer actueel van aard dient te zijn, gaf ik de titel mee:

DE SPELERS

U denkt nu waarschijnlijk: spelers? Is er dan niets anders dan spel in deze wereld? Want wat de meeste mensen niet begrijpen, is het feit, dat een groot deel van hetgeen men op het ogenblik zo ernstig neemt en dat voor zo velen grote ellende betekent, voor anderen in feite niet meer dan spel is.

Ik zou graag een paar korte gegevens behandelen in de hoop u duidelijk te maken, wat zich in deze tijd zoal afspeelt. Allereerst wil ik dan terugkomen op iets, wat een collega van mij heeft gezegd en waarbij men meent, dat hij zich vergist moet hebben.

Hij heeft n.l. opgemerkt, dat een bepaald landje in Z. Azie door moest vechten, omdat er eerst nog rond 21.000.000 gld. weg moest naar Zwitserland. De berichten - handelende over een ander land - noemen rond 200.000.000 in goud. Men nam aan, dat dit handelde over precies hetzelfde geld, waarover mijn vriend sprak. En dat was niet zo.

Deze doelde op het laatste onder de bedragen, die met als doel zekerheid en de mogelijkheid een regering in het buitenland op te zetten door de heer Lon Nol werden meegenomen. Het laatste bedrag, dat hij kon overbrengen, was inderdaad rond 21.000.000 in goud; een bedrag, dat door hem werd overgebracht naar Vietnam, wat toen de eenvoudigste oplossing leek.

Hier werd dit bedrag voorlopig gevoegd bij een groter bedrag, dat reeds voor transport werd voorbereid, vermoedelijk om het welzijn van de huidige regeerders in Vietnam zeker te stellen en ook hen zo mogelijk de kans te geven een regering in het buitenland te stichten. Hierdoor was het totaal, waarbij dus het laatste deel van de Vietnamese goudreserve was gevoegd, nogal opgelopen.

Wanneer je je echter realiseert, hoe deze z.g. regeringen tegen alle belangen van hun onderdanen stand houden en bovendien dit land van zijn geldelijke reserves beroven, terwijl andere regeringen dergelijke mensen als de enige wettige vertegenwoordigers van hun land blijven beschouwen, ofschoon zij van dit alles op de hoogte zijn, vraag je je af, of de wereld nu alleen uit gekken bestaat of niet.

Maar dat is niet het geval. De oorzaak van een dergelijke misvatting is gelegen in het feit, dat de gewone mensen geneigd zijn in zuiver menselijke termen te denken. Een staatsman kan zich deze weelde niet veroorloven. Wanneer hij dit zou doen, is hij geen staatsman meer.

Een staatsman is in feite een speler: hij gokt. Soms lukt een dergelijk hazardspel, soms lukt het niet. Je moet natuurlijk niet al te veel mislukkingen kennen, want anders sta je te veel in je hemd en laten je gezellen je vallen. Je bent dan dus geen staatshoofd meer - tenzij je van koninklijke bloede bent. In een dergelijk geval kun je lang in je hemd blijven staan, terwijl een ieder roept, dat de nieuwe mantel van de keizer zo mooi is uitgevallen.

Wat zich in zuid-Azië in feite heeft afgespeeld? Een zich democratisch noemend deel van de wereld heeft, uit angst voor de mogelijke gevolgen van een werkelijke democratie in deze gebieden, diktatoriaal aangelegde bewindslieden in het zadel geholpen.

Mogelijk uit angst eigen invloed in eigen land te zien tanen, ontwierp men de domino-theorie, die stelt dat, wanneer een enkel land overgaat tot een andere wijze van denken, de rest zal volgen.

Iets schuilt er natuurlijk wel in een dergelijke theorie. Voor Richard Nixon is deze theorie, zij het op een andere wijze dan hij deze mede verkondigde, inderdaad waar geworden.

Er gebeuren in naam van veiligheid, recht en democratie vaak zeer vreemde dingen. Op de keper beschouwd blijken de verantwoordelijke groepen echter uit mensen te bestaan, die het heus zo kwaad nog niet bedoelen.

Zelfs de corrupte hoge beampten menen het zo kwaad niet. Zij vinden alleen, dat hun inspanningen betaald dienen te worden op de juiste wijze - zoals elke arbeider in uw land - en stellen verder: wat hindert het nu, of ik iets meer neem dan mij officieel toestaat? Dat kost alle mensen in het land ten hoogste elke maand enkele korrels rijst, terwijl ik hierdoor beter en meer volgens mijn stand kan leven. Ik doe er heus genoeg voor, dus enige weelde staat mij werkelijk wel toe.

Nogmaals, deze mensen meenden het niet slecht, toonden vaak medelijden met mensen, die in ellende zaten en beseften alleen niet, dat er weinig rijst overblijft, wanneer iedereen

die macht heeft zo gaat handelen, er voor de gewone man te weinig dagelijkse rijst overblijft.

Bovendien is een dergelijk absolutistisch staatsbestel erg kostbaar, daar men vele middelen moet bezitten om tegenstanders uit te kunnen schakelen. Wat ook al niet bepaald ten voordele van de burgers zal zijn. Maar, zo redeneren degenen, die de macht bezitten, dat is niet belangrijk. Een gouvernement mag rustig kostbaar zijn, wanneer het maar de juiste relaties heeft.

Deze stelling werd helaas door de relaties bevestigd en zo ontstond in feite een krankzinnige strijd, die zich afspeelde en nog afspeelt in het geheel van Indo-China, in Laos, Cambodja zo goed als in Vietnam.

Overal is hier in feite sprake van een strijd, die mogelijk werd door het verlangen van mensen, die met het land zelf weinig of niets te maken hebben om een regering daar te hebben, die vooral erg vriendelijk en trouw zal werken, voor wat men ziet als de westerse of democratische belangen.

Wat de knappe koppen vergeten, is het feit, dat iemand die voortdurend honger heeft, zich niet afvraagt, wiens belangen hij door zijn hongerslijden dient, maar alleen zich zal afvragen, hoe hij voldoende te eten kan krijgen.

De speler kan dit natuurlijk niet tolereren, want het past niet in zijn spelwereld. Dus zet hij machten in en maakt vaak een gambiet, zoals wij dit in schaak wel aantreffen, waarbij men desnoods bereid is zijn dame te offeren, wanneer men meent zó de koning schaak te kunnen zetten.

Over de gehele wereld zien wij, wat dit betekent: militairistische opstanden, waarbij de democratie teloor gaat. Men neemt dit laatste op de koop toe om zijn eigen spelconcept door te kunnen zetten, ten koste van alles.

Vergis u niet: de mensen, die dit alles veroorzaken, zijn geen werkelijke onmenselijke. Dat maken alleen de volksmensen van hen. De daders zijn gewoon mensen, die geheel buiten de werkelijkheid leven. Die werkelijkheid zou mogelijk anders moeten zijn - debat is hierover mogelijk - maar zij strookt zeker niet met het belang van de spelers.

Het gevolg is, dat een aantal landen in Z.-Azië nu vallen, ondanks alle pogingen van de westelijke spelers. Maar dit is niet aanvaardbaar voor hen, daar hun naam nu mogelijk met de nederlaag verbonden zou kunnen blijven. Wat pijnlijk zou zijn voor hen. Daarom doen zij, of er iets anders aan de hand is.

Ondanks de verklaringen van de Amerikanen bevinden zich nog rond 20.000 mensen van hun regering in Saigon en omgeving. Het betreft hier raadgevers, technici, waarvan een groot deel direct of indirect werkt voor CIA of Pentagon. Daarnaast zijn vele burgers van het land zelf zozeer met de Amerikaanse belangen verbonden, dat ook zij zouden moeten vluchten.

Dat een te lang aarzelen met evacuatie levens zou kunnen kosten en moeilijkheden zou kunnen veroorzaken voor deze mensen, blijkt echter niet zo belangrijk. Wanneer je in een hogere positie bent en aansprakelijk bent voor deze mensen, betekent hun vertrek, dat je een slag verloren hebt. En dat betekent tevens, dat je de kans, hoger op te komen voor

enige tijd, verloren hebt. Dus dient men een weg te vinden, waardoor men anderen aansprakelijk kan stellen voor het gebeurde. Iemand anders zal de schuld moeten krijgen. Zeker ook, wanneer je deel uitmaakt van een verantwoordelijke geheime dienst. Want wanneer je de blaam alleen moet dragen, zou men zich wel eens af kunnen gaan vragen, wat je met al die onverantwoorde miljoenen, die je ter beschikking kreeg, gedaan hebt.

Daarom gaat het spel verder, ongeacht de nood van medemensen. Voor de spelers is dit normaal, nuttig en noodzakelijk. Want zij denken niet meer in termen van medemenselijkheid, maar eerder in juridische en nationalistische termen.

Wanneer je die mensen gewoon meemaakt, blijken zij vaak zeer normale, aangenaam aandoende mensen, die prettig zijn in de omgang en zeker geen onredelijke indruk maken.

Juist dit komt de meeste gewone mensen onbegrijpelijk voor. Zij kunnen zich niet voorstellen, dat iemand een aangenaam en goed mens kan zijn, maar gelijktijdig in een soort andere wereld kan leven, zodra het zijn macht, werken e.d. betreft, zodat hij hier opeens geheel andere maatstaven aanlegt.

Om een voorbeeld te geven: In hde duitse concentratiekampen zijn werkelijk verschrikkelijke dingen gebeurd. Nu worden de bewakers van die kampen vaak voorgesteld als onmenselijke beesten. In de kampen waren zij dit inderdaad t.a.v. de gedetineerden.

Maar diezelfde mensen waren buiten het kamp vaak zeer burgerlijke en trouwe huisvaders, die van hun kinderen hielden, met de buren een biertje gingen drinken en bereid waren iedereen te helpen, wanneer dit nodig leek. Kortom: gewone mensen, waarop niemand iets aan te merken zou hebben.

Binnen het kamp waren zij opeens - schijnbaar - heel andere mensen. De reden was niet, dat zij opeens onmenselijk werden, maar dat hun wereld veranderde. Volgens hun begrippen hadden zij in die kampen niet meer te maken met mensen, maar met "untèrmenschen", wezens, die bestreden moesten worden, die door hun ras of daden minder waard waren dan een beest.

Deze mensen, deze bewakers, waren slachtoffer van een denkbeeld, dat ook nu vaak nog de kop opsteekt: Het denkbeeld, dat zij meer waard waren, dat zij het beter wisten dan anderen, dat zij de enige juiste houding hadden, zodat een ieder, die niet in hun groep thuis hoorde of zich daaraan onderwierp, eenvoudig diende te verdwijnen.

U kunt nu zeggen: maar zij hebben dan toch maar al die verschrikkelijke dingen gedaan. De gasovens hebben gerookt. Inderdaad, dat is gebeurd. Maar ik kan u in deze dagen mensen in overvloed aanwijzen, die precies zo zijn en alleen niet in de treurige omstandigheid verkeren, dat zij hun inzichten met een dergelijke wreedheid moeten doorvoeren. Ook dit zijn heel gezellige mensen, sportief, vriendelijk en bereid voor medemensen grote offers te brengen, zolang die maar behoren tot hun eigen clan.

Maar let eens op, hoe zij optreden, wanneer zij met anderen te maken krijgen. Zij zien die kennelijk niet als volwaardige mensen, maar beschouwen hen eerder als pionnen op hun schaakbord.

Er zijn heel wat Amerikanen, die alles, wat niet uit de Usa komt, beschouwen als van mindere kwaliteit, met een mogelijke uitzondering voor Europa, waar hun voorouders vandaan komen. Blanke Europeanen zijn natuurlijk wel anders en zien niet zo precies, wat ons aller belang is, zo redeneren die mensen, maar zij zijn uiteindelijk nog mensen en zo heel wat anders dan de Gooks, de Chinks, de Niggers en dat soort ongedierte.

Wonderlijke denkwijze? Zeker. Maar dat zijn toch de werkelijke spelers van deze tijd: mensen, die langzaam maar zeker vervaemden van de werkelijkheid van menselijk lijden, menselijke liefde en menselijke vreugden buiten hun eigen kring.

Voor deze mensen bestaat slechts een klein deel van de wereld werkelijk en dat is dan "goed". De rest bestaat niet als deel van een menselijke werkelijkheid.

Vergis u niet. Ik spreek nu niet alleen over de mensen van de Cia, het Pentagon, de Illusiemakers van de Nato, of de Smaakmakers van de Komintern. Want je kunt deze mensen en hun wijze van denken en handelen zonder meer vergelijken met de mensen, die je in je eigen land en je eigen omgeving zelfs aan kunt treffen.

Het is niet mijn bedoeling bijzonder kritisch te reageren op toestanden in uw eigen land. Maar wanneer ik hoor, dat een weg, die niet meer beantwoordt aan het doel, waarvoor ze ontworpen werd - toevoer van woon-werkverkeer naar een city vol kantoren, maar bewoond door weinig mensen - toch moet worden aangelegd, ongeacht alle gewijzigde inzichten en omstandigheden, dan lijkt mij dit geen redelijkheid en menselijkheid meer aan te duiden.

Deze spelers vragen zich kennelijk niet af, wat het beste is voor de meeste mensen, maar vragen zich alleen maar af: wat is goed voor ons? Het is immers ons systeem en ons plan? Wij weten het beter, wij zijn de deskundigen. De anderen hebben zich dus maar te voegen naar onze plannen en anders niets.

Iets dergelijks hebt u kunnen zien in Utrecht, waar vele huizen, waaronder Jugendstijlhuizen met werkelijke kunstwaarde, moesten verdwijnen, omdat men nu eenmaal van plan was om op die plaats een groot winkel en kantoorcentrum te vestigen, compleet met nieuwe wegen enz. Men heeft zich niet afgevraagd, wat dit voor de mensen zou kunnen betekenen, of wat de gewone mensen daarvan nu wel zouden denken. Men heeft eenvoudig gezegd: dit is ons plan. En ons plan is goed. Ons plan is daarom heilig. Dus hebben wij het recht om bij het doorvoeren van dit plan desnoods elke inwoner te kwetsen. Degene, die niet inzien kan, hoe goed onze plannen zijn, is immers te dom om respect voor te hebben, of naar te luisteren? Zo iemand moet je dan maar voor zijn eigen welzijn dwingen en zo hij dit niet neemt desnoods naar de eeuwige zaligheid toeranselen.

Of kijk naar de metro in Amsterdam. Zeker, de aanleg van die metro was - ondanks bezwaren van burgers - begonnen en de afbouw van t.m. een deel daarvan was daarmee bijna onvermijdelijk geworden. Er was te veel geïnvesteerd. Stoppen zou schandaal veroorzaken. Dat kon iedereen wel begrijpen.

Nu was de Nieuwmarkt-buurt, altans de delen, die gesloopt moesten worden, niet van zodanige kwaliteit, dat men er met alle moderne comfort en gemak kon wonen. Aan de andere kant waren zeer vele mensen niet bepaald gelukkig met de plannen een kenmerkend deel van oud Amsterdam te slopen. En er was een andere mogelijkheid om het tracé zonder die sloop te voltooien. Maar dit zou wel betekenen, dat een zeer belangrijke verkeersroute voor 8 tot 10 maanden voor alle verkeer gesloten zou moeten worden. Men heeft gekozen voor het oude plan, ongeacht de mogelijke alternatieven.

Hoe redeneerde men daarbij? "Wij gaan door met dit plan, want dit plan is op democratische wijze aangenomen, dit plan is dus juist en het enig juiste, omdat het is aangenomen."

Men meende: wij hebben alle recht iedereen die zich tegen deze plannen wil verzetten, met alle middelen in een hoek te drukken. Wanneer wij dit niet doen, zo bewijst dit onze goedheid. Want wat hebben die anderen eigenlijk te maken met ons spel van stedenbouw, ons spel van politieke evenwichten, prestigeplannen en geldverspillen?

Kolder. Maar toch zou ik dit niet zo erg vinden, wanneer die kolder beperkt zou blijven tot een metroaanleg in de hoofdstad, de aanleg van een in feite eerder schadelijke nieuwe verkeersweg nabij Den Haag, een nieuwe opzet voor verkeersleiding plus nieuwe tunnel in Rotterdam en dergelijke zaken.

Over zo iets behoef je je niet zo druk te maken. Dat is uiteindelijk alles van voorbijgaande aard, al kost het soms wat moeite afscheid te nemen van het oude en is het nieuwe niet zo mooi en nuttig, als men nu schijnt te denken. Maar zo heel erg behoef je je over dergelijke dingen toch niet op te winden. Want uiteindelijk is dit niet bepaald een kwestie van geweld - ten hoogste is er eens een politiecharge. Maar wat dan nog? Mogelijk worden er eens een paar mensen met gebroken ribben of zo weggedragen. Dat is alles.

Dat kun je toch niet vergelijken met het spel van de grote spelers, die op het ogenblik weer bezig zijn een revolutie in Z.-Amerika voor te bereiden, o.m. in een landje, dat veel olie produceert en kennelijk voorlopig niet van plan is alleen zó te handelen als big brother het goed vindt.

Dat kan de speler niet gedogen, dit is een fout, die moet worden afgestraft. Dus moet er een soort revolutie komen. Dat daardoor tienduizenden mensen ongelukkig worden gemaakt, dat duizenden het leven hierbij zullen verliezen, doet dan niet ter zake.

De spelers denken niet in menselijke termen. Zij moeten rekening houden met hun planning, hun machtsevenwichten, hun strategie en energievoorzieningen. En de spelers weten, dat hun tegenspelers practisch alweer hun nieuwste zet hebben gedaan door te gaan spreken over bijzondere kondities voor aardgasleveringen aan natolanden.... Vriendelijk, maar kostbaar. Bovendien kunnen die tegenspelers in bepaalde gebieden reeds nu de kraan dichtdraaien, wanneer zij dit willen, en dan zou het spel verloren kunnen zijn. Dat kun je immers niet nemen?

En op de achtergrond klinkt bovendien de gedachte mee: Wij moeten energiebronnen beheersen. Dan hebben wij de kans te vechten in W. - Europa, wanneer het zover komt en behoeven wij tenminste thuis niet te vechten.

Mogelijk klinkt u dit alles vreemd in de oren. Maar wanneer je de grote spelers ziet, vraag je je als geest vaak af, of zij niet wat te veel va banque spelen. Va banque, zoals b.v. Ford doet, wanneer hij voorstelt nog wapens te sturen naar het huidige bewind in Vietnam, terwijl zelfs een kind kan begrijpen, dat deze regering met of zonder wapens ten doede is opgeschreven.

Waarom speelt hij het dan zo? Om het land steun te willen en kunnen geven? of mogelijk om bepaalde reeds gedane wapenbestellingen en contracten wettig te maken en zo uitgaven voor de belastingbetaler op te kunnen voeren in de begroting en gelijktijdig de schuld aan een ander te kunnen geven, wanneer er iets misgaat? Een handige manoeuvre, dat wel. Maar hier wordt een spelletje gespeeld, dat buiten de menselijke werkelijkheid om gaat.

Ik weet wel, dat je dergelijke dingen niet moogt zeggen. Zoals ik, wanneer ik zou stellen, dat de mensen, die bij u in de kamer over allerhande dingen heel gewichtig zitten te praten, in feite kletsen, te horen zouden krijgen, dat een dergelijke uitspraak niet aanvaardbaar is, omdat het hier toch gaat om deskundigen.

U hebt gelijk. Het zijn vaak deskundigen, die aan het woord komen - ofschoon niet altijd, want er zijn ook heel wat sprekers, die meer doen alsof zij weten, waarover zij het hebben.

Ik geef toe, dat dus vele van de spelers en plannermakers deskundig genoeg zijn. Maar hun deskundigheid wordt niet toegepast in menselijke termen, maar eerder volgens bepaalde regels als in een spelletje. Daarbij is de onderlinge verhouding dan het al dan niet doeltreffend zijn van een genomen besluit.

En kijk dan eens naar al die partijen in de kamer, wanneer er een minder populair besluit moet worden genomen. Dan lijkt de vergadering een partijtje zwarte pieten: een ieder zit eenvoudig met alle macht te zoeken naar een ander, die men de blaam op kan laden voor iets, wat men zelf wel wil, maar waarvoor men geen verantwoordelijkheid wil dragen in de ogen van anderen.

En als er een kabinetsformatie plaats vindt, moet u ook eens opletten: eerst is er een legpuzzle en dan komt er een partijtje kwartetten. En de eerste drie, die een kwartet bij elkaar hebben, hebben gewonnen en mogen formeren. Ga langs af en ontvang uw ministersalaris.

U meent, dat het dodelijke ernst is? Voor u wel. Maar voor de spelers gelden andere waarden dan voor u, besef dat wel. De spelers zijn mensen, die vaak niet eens begrijpen, wat zij werkelijk doen.

Vergelijk: Dieren kunnen liefhebben, haten, pijn voelen, gelukkig en dankbaar zijn. Er zijn nu mensen, die menen, dat er proeven op dieren genomen moeten worden ten bate van de mensheid, ook wanneer het alleen gaat om de mogelijkheid een product als dat van de konkurrent op de markt te

brengen zonder diens patentrechten aan te tasten.

De onderzoekers zijn heus goed voor hun dieren. Zij geven hen alle zorg, verpleging, voedsel en zelfs genegenheid. Zij hebben zelf het gevoel, dat zij zeker heel erg goed zijn voor dieren. Maar gelijktijdig storten zij de beesten in de hellende.

Realiseren die mensen zich, wat zij in feite doen? Beseffen zij, hoe zij juist door hun schijnbare goedheid de dieren misleiden en zo hun leed voor hen nog veel onbegrijpelijker en erger maken?

Wel neen. De verzorgers zeggen: dit moet gebeuren voor het welzijn van de mensheid. En dus zijn zij goed voor de honden, de katten, de konijnen, marmotten, apen, die zij wat later wetenschappelijk verantwoord om zullen gaan brengen. Want, zo stellen zij: wat wij doen is ten nutte van de mensheid en pijn en lijden van de dieren moeten wij dan maar op de koop toe nemen. Daaraan is niets te doen.

Vertel dit de gewone man en hij zal uitroepen: Vivisectie is verschrikkelijk. Daar moet je tegen zijn. Geen marteling van dieren, geen lijden van hen, die zichzelf niet kunnen verdedigen om iemand wat ervaring, kennis of nut te brengen.

Maar wat is dan een oorlogje, zoals dit in Vietnam nog wordt gevoerd, wat is een revolutietje zoals dit in Venezuela wordt voorbereid anders? Wat is een konflikt als de strijd tussen israëli en palestijnen, zoals dit door buitenlandse invloeden steeds weer wordt bevorderd en in stand gehouden, anders dan een soort vivisectie op mensen?

O, daarover wordt niet gepraat. Zelfs niet bij degenen, die de oorzaak zijn. De grote zakenlieden en staatslieden menen: het is nodig het een en ander uit te proberen, een macht tot stand te brengen of te behouden. Dat daar mensen onder moeten lijden is jammer. Maar uiteindelijk danken veel meer mensen hun zekerheid, hun werk, aan ons. Allicht dat er daarvoor eens een paar doden mogen vallen. Dat is dan toch niet zo erg?

Wat zegt U? Wordt door onze fabriek het milieu verpest? Dat kan waar zijn, minister, maar u moet ook eens even luisteren: daardoor wordt de export zoveel groter en bovendien hebben wij toch wel 200 arbeidsplaatsen in ons bedrijf. Daar dient u ook rekening mee te houden. Wanneer wij weg zouden gaan, zouden die arbeiders werkeloos worden en er zou heel wat minder binnen komen in uw grote haven. Dus maak het nu niet te bont. Wat wij doen is heus zo erg niet.

Dat er eens een paar mensen ziek van worden, dat dieren en bepaalde planten wegsterven, dat het milieu wordt aangetast, moet u, voor al het goede dat wij u brengen, maar op de koop toenemen. Zo erg is dat toch niet?

En de man, die dit stelt, meent nog, gelijk te hebben ook. Want die woont niet in het verontreinigde gebied en heeft er betrekkelijk weinig last van. Op soortgelijke wijze reageren de mensen, die een vliegveld uit willen breiden, op de vrees voor geluidsoverlast: zo erg wordt dat niet. Indien men rekent, wat wij alles doen voor de welvaart en werkverschaffing mogen wij toch wel wat overlast bezorgen. Zo erg is dat heus niet. Waarna zij naar hun huis in Wassenaar of Bloemendaal trekken.

Zeker, de heren moeten natuurlijk rekening houden met de publieke opinie. Dus vragen zij b.v. 4 banen, wanneer zij voorlopig voldoende hebben aan twee. Zij spelen het eenvoudig wat anders. Spelen. Een term, die in dit verband maar al te vaak gebruikt wordt. En indien je zou zien, hoe zij in werkelijkheid gevoelen over de klachten t.a.v. geluidshinder, zou je bemerken, dat zij redeneren: Zo erg is het heus niet. Wanneer de mensen werkelijk van dat geluid niet eens meer rustig kunnen slapen, nemen zij maar een pilletje. Dan helpen zij t.m. mee de pharmaceutische industrie in stand te houden.

Dergelijke mensen denken nu eenmaal anders dan een gewone burger. Volhouden tot het laatste, was Lcn Nols laatste aanbeveling, voor hij vertrok. En hij voegde er aan toe: wij moeten het spel nu eenmaal spelen, zoals het ligt. Maar zijzelf was bereid, "heen te gaan, wanneer zijn persoon de vrede in de weg stond", zodra zijn bagage was ingeladen en de rest naar Vietnam was gebracht, zodat hij er op kon rekenen, dat ook dit voor hem behouden zou blijven.

In zijn land lopen overal verminkte en uitgehongerde mensen. Dorpen zijn vernietigd, velen zijn gestorven. Steden liggen in puin. De man zelf zit met de zijnen op een mooi buitengoed en heeft rond zich nog steeds een hofhouding van mensen, die hem duidelijk maken, dat dit alles zijn schuld niet is. Kortom: hij heeft werkelijk nog alles, wat hij wil. En in stilte hoopt hij mogelijk nog eens een dergelijk spel te kunnen wagen. Waarom ook niet?

Van Thieu dito. Maar vergis u niet al te zeer. U denkt waarschijnlijk, dat deze mensen kwallen en wrede dictators zijn. Maar zo zien zij zichzelf niet. Zij zijn in feite normale mensen, die alleen door hun spel in een andere wereld zijn gaan leven dan de normale stervelingen.

Zeker, er zijn onder de regeerders soms waanzinnigen, zoals b.v. Amin, die aan zelfadoratie en godsdienstwaan-zin lijdt: hij aanbidt zichzelf als een god en wil de wereld aan dit ikbeeld aanpassen. Maar toch is ook hij soms edelmoedig: heeft hij niet kort geleden nog aangeboden de leiding van de Common Wealth op zich te nemen, voor het gehele gemene best.

Ik tracht u duidelijk te maken, dat regeerders, technocraten e.d. geen slechte mensen zijn in de eerste plaats, maar dat zij voornamelijk tot hun denken en handelen komen door het feit, dat zij geen werkelijk deel hebben aan de gewone wereld van de andere mensen.

De spelers van deze tijd zijn de technocraten, de bureaucraten, die zich niet afvragen, wat iets menselijk betekent en zich willen houden ten koste van alles aan hun richtlijnen, hun plannen. Voortdurend zijn deze mensen bezig iets te doen, wat gedacht in termen van een gemeenschap mogelijk niet eens zo gek is, maar zij denken niet aan de eenling met zijn wensen, leven, geluk en lijden en eisen even koelbloedig de offers, die voor de verwezenlijking van hun plannen nodig zijn, als eens ridders enkele van hun horigen of laten levend in lieten metselen in de fundamenten van hun burchten, om dezen zo sterk en onneembaar als mogelijk te maken - volgens hun geloof en denken.

Het gaat om het doel, het gaat om het spel, niet om de mens. Dat is iets, waarvoor wij zelf ook uit moeten kijken. Ook wij zijn snel geneigd om te stellen, dat je iets in meer algemene termen moet zien. Wij hebben immers gelijk? Dan hebben wij het recht een ander in naam van dit gelijk op zijn nummer te zetten.

Wanneer die ander daaronder zou moeten lijden, is dit natuurlijk jammer voor hem. Maar uiteindelijk hebben wij gelijk en daarvoor moet al 't andere wijken, nietwaar?

Wij hebben gelijk, zeggen de jongeren, die gaan demonstreren en trekken de straat op. Zij willen de burgers laten zien, dat zij het werkelijk menen. Dus: trap maar een een stel auto's om, steek er desnoods één in brand. Dan weten zij tenminste, waar zij aan toezijn, nietwaar?

Toevallig is die ene auto, die in brand gaat, van meneer Jansen. Jansen heeft er lang voor gespaard. Maar nu kon het eindelijk: met de lening van de bank erbij, kocht hij een nieuw autootje. Daarin is hij gezellig met de vrouw de stad in gegaan, om de komst van dit nieuwe en dierbare bezit te vieren met een etentje, een bioscoopje en een drankje na.

Dan komt de man uit de bioscoop en daar ligt de puinhoop. Dat is voor meneer Jansen jaren van sparen naar de maan. Een grote illusie is weg. Mogelijk krijgt hij alles nog wel vergoed door de verzekering. Maar die wagen, die hij ozo zorgvuldig, na veel overwegen en beraad, samen met de vrouw gekocht heeft, is weg, naar de knoppen. Is dit gerechtvaardigd, wanneer je protest terecht is?

Kom nou. Heb je recht om anderen verdriet te doen alleen maar om te laten zien, dat je gelijk hebt? Heb je het recht er anderen bij te betrekken? Heb je recht het leven van anderen op te offeren, of hun geluk op te offeren, of zelfs maar tijdelijk hun leven minder aangenaam te maken, alleen omdat jij toevallig meent, dat je gelijk hebt?

Zeker, ook dit is een spel. Demonstreren betekent: je macht laten zien. Je moet toch tegenspel leveren tegen al die bureaucraten, of wat u hier in wilt vullen.

Tegenspel op kosten van anderen? Het lijkt wel, of de spelers schaakspelen op een bord met levende figuren. Men offert een pion op. Of dat een mens is, die gewond wordt, pijn heeft of doodgaat, wat hindert dat? Je moet toch het spel kunnen winnen. Dat alleen telt bij de spelers.

Nu ik dit alles gezegd heb, mag ik hieraan nog enige konsekventies verbinden met uw goedvinden. Wij leven allen ons eigen leven. Wij kunnen allen veel doen. Maar wij kunnen nooit iets doen ten koste van anderen.

Een zegepraal, die is gekocht met verraad, is gekocht met het bloed van anderen, is die de moeite wel waard? Is het wel een spel, wanneer je het welzijn en geluk van anderen in de waagschaal stelt, ongeacht gelijk en mooie leuzen?

Ik ben de eerste om toe te geven, dat elke mens zijn geluk mag zoeken, zoals hij wil en ook het recht heeft zijn leven in de waagschaal te zetten, wanneer hij dit wenst. Maar heb je het recht voor jouw zaken het leven en geluk van anderen te riskeren? Dat is mijn vraag.

Volgens mij zou je tot de spelers moeten zeggen: Neen! Er is een menselijke samenleving en het menselijke gaat boven

alles. Ook boven jullie idealen en plannen, boven jullie spel van machtsverhoudingen en jullie illusies van machtsevenwicht, dat nooit werkelijk kan bestaan in zich steeds wijzigende verhoudingen.

Zeker, spelers, het is voor jullie natuurlijk leuk ook te kunnen spelen met atoombommen en snelle vliegtuigen. Het is leuk voor jullie een nieuwe vloot, sterker dan die van de bureu, op zee te kunnen brengen. Ik gun jullie je plezier van harte. Maar indien dit moet betekenen, dat er mensen creperen, dat hiervoor mensen honger moeten lijden, wanneer dit betekent, dat andere mensen niet meer datgene krijgen, waarop zij recht hebben, meen je dan werkelijk, dat je toch het recht hebt je liefhebberijen door te voeren?

Zeker: de techniek moet zich verder ontwikkelen, het gezag moet worden gehandhaafd, het vaderland moet worden verdedigd enz. Er zijn duizenden van die leuzen. Maar toch....

Veel betekenend lijkt het mij, dat de beide landen, die het o.m. het verst hebben gebracht met de ruimtevaart, beiden nog zo heel veel arme mensen hebben, mensen, die soms niet eens altijd voldoende te eten hebben en zich zeker niet de weelde kunnen permitteren, die de "betere" burgers wel hebben en zeker ook al degenen, die zich met dergelijke projecten bezig houden.

Is het redelijk in een land, waar mensen nog kunnen sterven van de honger, of hopeloos in krotten wonen, zoveel gelden van de gemeenschap worden geëist en uitgegeven voor allerhande avonturen? Dit, terwijl de regeerders in die landen kennelijk niet eens in staat zijn er zorg voor te dragen, dat hun burgers redelijk gelukkig zijn?

Maar ja, bij de spelers moet je naar ik vrees niet naar redelijkheid vragen. De speler wordt geobsedeerd door het spel en vergeet daarover al het andere. Zelfs op een voetbalveld kun je zien hoe jongens, die normaal elkaars beste vrienden zijn, elkaar het ziekenhuis in schoppen, zodra zij in verschillende elftallen staan. Want ja, je moet toch iets doen, anders maakt die ander mogelijk een doelpunt. Zo is 't spel nu eenmaal. Op het veld gelden vriendschap, eerlijkheid en fairheid niet meer. Dan gelden alleen hardheid en de wil ten koste van alles te winnen.

U kent dit beeld van het voetbalveld? Maar is het elders in politiek, zaken, de gehele gemeenschap zelfs, niet evenzo, al wordt mogelijk het geweld-verhaal wat mooier omhuld?

Meent u werkelijk, dat het spel van de internationale politiek 'n andere mentaliteit zal kennen? Is het daar niet dezelfde strijd om te winnen ten koste van alles? Zelfs de wijnkonflikten tussen Frankrijk en Italië betreffen niet in de eerste plaats de wijnbouwers, die tot hun protesten wel degelijk worden opgezet. Want indien het gedoe hard genoeg aankomt, kan Frankrijk mogelijk zo druk uitoefenen op Italië om de fransen wat toe te geven op andere gebieden en zo tegemoet te komen aan de franse hang naar grandeur.

En u, lieve mensen, speelt vaak een dergelijk spel, wanneer u met de vreemdste middelen uw zin zoekt door te zetten. U draagt zelfs uw minister van buitenlandse zaken op de volkeren, die hij bezoekt, vooral eens precies te vertellen, hoe zij moeten denken en leven.

Noemt u dit reëel? Of lijdt u aan dezelfde spelerskrankzinnigheid, waarover wij reeds spraken, menende, dat menselijkheid en mogelijkheden in feite minder van belang zijn dan een je houden aan de regels?

Wanneer ik de verwaandheid en dwaasheid zie van de mensen, die menen, dat zij werkelijk invloed hebben en dus hun afkeuring willen uitspreken tegen b.v. Amerika of zo, vraag ik mij af, of zij beseffen, dat hier de muis de leeuw ter verantwoording wil roepen over diens dieet. Dat dit zin heeft, gelooft u bij enig nadenken toch zelf niet?

Trouwens, hoe menselijk inkonsekvent zijn de mensen soms in hun idealisme. Zoals de man, die stelde, dat Nederland zoveel mogelijk van de arme wezen uit Vietnam op moet nemen, zelfs al weet men niet, of zij werkelijk wezen zijn en daar-aan toevoegde: en laat die rot surinamers dan maar oprotten.

Maar ja, de vraag is steeds weer: waar begint en eindigt het spel en waar begint de menselijkheid? Wij hebben allen onze ideeën, onze liefhebberijen zou je ook kunnen zeggen. Daar maken wij dan een levenstaak van. Wij verkondigen onze inzichten als de enig juiste.

Wij verkondigen b.v. de heiligheid van het huwelijk en brengen daarmee rustig, zoals in Italië is gebeurd, honderduizend gezinnen in nood. Indien de mensen zouden kunnen scheiden, zou een regeling mogelijk zijn. Nu is de vrouw met haar kinderen verlaten, terwijl de man met een andere vrouw samenloopt, kinderen bij haar heeft, met haar trouwen wil en dit ook niet kan. Menselijk zou je het anders moeten proberen te benaderen. Maar ja. Wanneer een vrijgezel onfeilbaar over de heiligheid van het huwelijk begint te praten, moet je uitkijken.

Of uw eigen land: De abortus moeten wij afwijzen. Deze moord op het wordende leven is onaanvaardbaar. Nu ja, degenen, die er zo over spreken, hebben meestal zelf wel inkomen genoeg. En niemand dwingt hen er toe daaraan deel te hebben.

Aan de andere kant zou men zich toch eens af moeten vragen, of een mens niet het recht heeft zijn eigen verantwoordelijkheden te dragen. Ik meen, dat men geen enkele arts zou mogen dwingen een abortus provocatus te veroorzaken. Maar wanneer hij denkt, dat dit goed is en de betrokkenen er om vragen, waarom zou hij dit dan niet mogen doen? Niemand zegt immers, dat het moet gebeuren?

Maar degenen, die anderen de vrijheid willen onzeggen volgens eigen inzicht en geweten te handelen, eisen voor zich wel voorrechten op als b.v. het afzetten van wegen om een processie te kunnen houden, een stilte rond hun kerken, zodat hun aandacht ongestoord kan verlopen en een verbod van sportwedstrijden en andere vermakelijkheden gedurende de gehele zondag of tenminste gedurende de uren van devotie, zodat zij geen concurrentie van meer wereldse attracties te vrezen zullen hebben.

Zij willen het zo, dus is dit goed. Wanneer een ander met hen van mening verschilt, of hun beperkingen niet aanvaardbaar acht, dan trekken zij echter met alle wapenen uit om dergelijke onverlaten met alle wettelijke en pressiemiddelen, waarover zij maar beschikken, te dwingen naar hun wil.

Voor hetgeen er daardoor bij die anderen gebeurt, nemen zij echter geen verantwoordelijkheid. Daar ligt het oordeel bij God.

Kleine tirannen, die hun spel spelen om de gehele wereld te dwingen naar hun beeld van waarheid, terwijl zij van het leven en de werkelijkheid daarvan maar een klein stukje willen en kunnen zien.

Een troost blijft bestaan: wanneer dergelijke spelers aan onze kant komen, ziet het er voor hen wel enigszins anders uit. Wanneer je op die wijze voor anderen leed hebt veroorzaakt, zo sta je daar voor. In onze wereld zul je dit moeten weten en moeten erkennen. Dan zul je toe moeten geven: daar ben ik schuldig aan.

Zoals de dominee, die verboden heeft de kinderen van zijn gemeente in te laten enten tegen polio, toe zal moeten geven al dat leed, zowel van kind als ouders als zijn persoonlijke verantwoordelijkheid en schuld te aanvaarden, voor hij het licht zal kunnen aanvaarden.

De priester, die alles zo mooi wist te schipperen, dat het altans uiterlijk in orde leek te zijn, moet toegeven, dat die verknoeiide levens zijn schuld zijn, zijn allergrootste schuld, of in het duister blijven dwalen.

En ook voor u geldt dit, zo goed als voor anderen. Op het ogenblik, dat wij tot spelers worden, tot manipulators van onze medemensen, op het ogenblik, dat wij degenen zijn, die zonder rekening te houden met het geluk van anderen, wel eens even zullen uitmaken, hoe wij het willen en hoe wij het goed achten, zullen wij later moeten erkennen, beleven en toegeven tegenover de gehele kosmos, wat wij in feite hebben gedaan.

De spelers van deze wereld - en hun aantal is groter dan u misschien zoudt denken - vergeten één ding: In het leven werken oorzaak en gevolg in een keten, die niet ten einde komt, wanneer je dood gaat. Al wat je veroorzaakt hebt, zul je moeten erkennen. Eerst wanneer je dit aanvaard hebt en beseft, wat het betekent, kun je verder gaan.

Niet de ander draagt dan schuld, maar jijzelf bent de schuld. Ook al zegt u nog zo nadrukkelijk, dat u dit niet geweten hebt. Want u hebt het niet willen weten. Eens leg je voor alles rekening en verantwoording af tegenover jezelf.

Wanneer het spel is afgelopen sta je niet alleen maar daar met alle builen, die jezelf hebt opgelopen, maar ook met alle builen, die je een ander hebt bezorgd. En dan moet je je nog maar eens afvragen, of het werkelijk de moeite waard is geweest.

Is het werkelijk de moeite waard, wanneer niet alleen anderen, maar ook jijzelf, ja, voornamelijk jijzelf, de lasten van je streven zult moeten dragen? Het is iets om eens over na te denken.

En U? Vraag u eens af of u, wanneer u anderen lasten oplegt, ook in staat zult zijn later diezelfde lasten te dragen. Want dat is het lot van de speler. Tijdens het spel kun je schulden maken naar believen. Maar wanneer het spel voor jou is afgelopen, moet je alle schulden ook betalen.

Hebt U commentaar?

x U hebt niets gezegd over de rode vlag in Rotterdam op het stadhuis op 1 mei.....

- Daar kunt u zien, hoe een onschuldig stukje rood textiel, waarvan de vertoning vele mensen gelukkiger kan maken, een strijdvraag doet ontbranden, waarbij eerlijkheid en zelfs menselijkheid uit het oog verloren worden.

Maakt het verschil uit, dat men daar een rode vlag uit wil steken? Is die zoveel beter dan de roodwitblauwe vlag, of desnoods een vlag met 'n doodshoofd in zwart vlak - leve de zeeroverij - die ik bij voorkomende gelegenheden voor een progressief ministerie van financiën kan aanbevelen. Of zoveel slechter?

Voor mij is de vraag, of degenen, die dergelijke zaken verzinnen, daarmee anderen proberen te manipuleren, of eerder anderen willen helpen. In het eerste geval mogen zij voor mij naast hun vlag gaan hangen om er nadruk aan te verlenen, in het tweede geval mogen zij voor mij hun stadhuis enz. pavoiseren met alle vlaggen, die zij maar wensen te gebruiken.

En wanneer die mensen zo alleen maar een politiek spelletje willen spelen : laat ze spelen met hun vlaggetje, mogelijk doen zij dan voorlopig niets ergers.

Ik ben overigens van mening, dat het in een staat, die socialistisch denkt en waar socialisten aan de regering zijn, het niet zo wonderlijk is, dat zij bij gebrek aan andere revolutionaire mogelijkheden en tendenzen de rode vlag te voorschijn halen om tenminste nog iets te hebben, waardoor zij zich van anderen onderscheiden.

Volgens mij zal een rode vlag niemand helpen en niemand werkelijk schaden. Alleen zullen sommige mensen geneigd zijn zichzelf te schaden. Dit zijn manipulators, die die vlag weg willen hebben om duidelijk te maken, wie zij zijn en kenbaar te maken, dat volgens hen zo iets niet hoort.

Trouwens : er is een ambtelijke oplossing voor het probleem. Het is staatsambtenaren verboden tijdens feestdagen en bij andere gelegenheden te vlaggen anders dan met de nederlandse vlag, al dan niet voorzien van wimpel.

Er staat niet bij, dat dit alleen betrekking heeft op de particuliere woningen van ambtenaren, zodat men dit alles, ondanks het besluit van de betrokken gemeenteraad, volgens mij zou kunnen aanvechten. Maar of het de moeite waard is? Veranderen doet die vlag ook niets.

x Mogen wij in dit verband Henri Kissinger beschouwen als een super-poker -speler?

- Ja. Waarbij de vraag rijst, of Henri soms veeleer strippoker speelt. Soms lijkt het er wel op. Maar inderdaad: Hier is iemand, die het geheel van de wereld alleen ziet als een handig spel, waarbij je winst moet behalen . Wat meer is: de man is niet eens een goed verliezer, dus een superspeler lijkt hij mij niet te zijn, hoogsten iemand, die een tijdje de wind mee heeft. Want zodra het niet gaat, zoals hij wenst , trekt hij een pruillip en gaat gauw met anderen spelen.

Hij wil eenvoudig niet meer met de eerste spelers spelen en als hij soms toch gedwongen wordt met hen een partij voort te zetten, is dit werkelijk een drama voor hem. De man doet ontzettend veel, maat ziet zelf niet, wat hij doet. Want hij speelt een politiek spelletje, waarbij het hem niet gaat om mensen, maar eerder om uitingen van staatshoofden.

Hij wil geen oorlog, wanneer dit in zijn spel ligt. Is er terreur, dan moet deze maar met de mantel der liefde worden bedekt, omdat dit in zijn kraam niet te pas komt.

Ik meen, dat een dergelijke houding niet juist is en dat wij ook de uitingen van Kissinger over de situatie in Z. Azië in een dergelijk verband moeten bezien. Een pokerspeler, die om hoge inzet speelde, verliest en tracht nu in oude wildweststijl zijn tegenstanders van vals spel te beschuldigen.

Voldoende? Dat was het dan. Ik geef toe, dat mijn betoog niet geheel vrij was van rhetoriek. Maar ik geloof niet, dat u deze hol kunt noemen. Mijn opmerkingen waren kennelijk voor sommigen van u niet geheel zonder humor.

Ik geloof, dat degene, die de mens in zijn werkelijkheid ziet en niet zo nu en dan moet glimlachen, een idioot is. Ik hoop me aan een te dodelijke ernst in ieder geval niet schuldig te hebben gemaakt.

Ten laatste dit: De eindkonklusie van mijn betoog mag niet luiden: wat is er toch veel ellende in de wereld, maar is eerder de vraag: Speel ik mogelijk in mijn eigen omgeving een dergelijk spelletje, anderen manipulerende zonder je af te vragen, wat dit voor de ander kan betekenen, alleen maar omdat dit behoort bij het beeld, dat je van jezelf in de wereld hebt?

Denk daar eens onder na. En mijn dank voor uw aandacht.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Het tweede deel van de avond dient een wat meer geestelijke inhoud te hebben en toch aan te sluiten bij het eerste onderwerp, dus ik heb het maar weer moeilijk vanavond. Ik laat mij dan maar leiden door persoonlijke voorkeuren en mijn persoonlijk inzicht en wil met u spreken over

d e p r e d i k e r s

Een prediker is iemand, die in de overtuiging, dat 't meeste, wat hij gelooft juist is, veel van hetgeen hij niet werkelijk gelooft, aan anderen voorhoudt in de hoop, dat zij dan zijn geloof als juist willen aanvaarden.

Een prediker neemt over het algemeen het woord voor de daad. Vandaar dat hij woordenrijk is, ofschoon zijn daden vaak veel te wensen over laten.

Predikers komen niet alleen voor bij godsdiensten, maar treden overal op, waar enigszins dogmatische meningen verkondigd moeten worden. In alle gevallen wordt met een zekere galm duidelijk gemaakt, hoezeer de spreker gelijk heeft en hoe alle anderen dus ongelijk hebben.

Daar iets dergelijks niet mogelijk is zonder een be-
toog te houden, dat te zeer geurt naar eigen roem, pleegt de
prediker er deskundigen bij te halen danwel grootmachten te
citeren zoals God, Lenin, Stalin, Mao enz.

Kwelijk mag je het de man niet nemen. Uiteindelijk
citeert de spreker vaak om de armoede van zijn argumenten en
de onredelijkheid van zijn standpunt te verbergen door het
aanhalen van zaken, die anderen - volgens hem niet onredelijk -
zo gezegd hebben, dat hij daarmee een schijn van gelijk voor
zich kan verwerven.

Indien het over zuiver geestelijke zaken gaat, is
er een ellendig feit: de prediker weet over het algemeen
tussen uiterlijke werkelijkheid en innerlijke beleving met
goed succes een muur van woorden op te werpen.

Opvallend is ook de wijze, waarop het standpunt de
uitingen van een dergelijke spreker bepaalt: zodra de man
in de oppositie is, waartegen dan ook, zijn zijn uitingen fel
en daarmee gemeenlijk ook wel interessant. Op het ogenblik,
dat de man echter alleen zijn gelijk in alle vroomheid of
partijlijngetrouwheid wil bewijzen, werkt hij eerder slaap-
verwekkend. Ik neem aan, dat dit de reden is, waarom men het
praatje met de ministerpresident altijd aan het einde van de
t.v.-avond zet.

Ook vele dagsluiters hebben een dergelijke rustbren-
gende taak volgens mij vervuld. Wanneer je, bekomende van
het geweld van privédetectives, politiemannen en cowboys, die
al dan niet Kung Fu beoefenende over het beeldscherm
draafden, zit te wachten op de laatste dosis dagelijkse ellen-
de van het t.v.-journaal en even een gedragen over goddelijke
wil en andere veronderstellingen sprekende figuur voor je ziet,
doezel je weg en in de zo veroorzaakte zachte verdoving gaat
de dwaasheid van het wereldje, waarin je leeft, je bijna on-
gemerkt voorbij tot het weerbericht komt. Wat je nachtrust
ten goede komt.

Ik geloof, dat alle predikers zich eerst eens af
zouden moeten vragen, wat zij in feite doen. Wanneer zij
zich dit af zouden vragen, zouden zij beseffen, dat een mens
allereerst ook zelf daden moet leren stellen, voor hij, zich
beroepende op daden en woorden van anderen, daaraan vertogen
kan koppelen.

Overigens, ik ken heel wat van de predikers, die
graag koppelen, maar dan bij voorkeur niet hun woorden aan
hun daden of omgekeerd.

Ik heb het gevoel, dat de helft van de wereld voortdu-
rend bezig is met plechtige woorden van anderen te verlangen,
dat dezen zich zullen gedragen, zoals de sprekers goedachten,
zonder dat de sprekers zichzelf daaraan willen houden.

Ook op het laatste pvda-congres werd heel mooi ge-
preekt. Indien daar echter iemand - meer eerlijk dan wijs, -
zegt overtuigd pacifist te zijn, maar om partijredenen toch
de aankoop van oorlogswapenen in een bepaald geval goed te
keuren, zo zou ik willen uitroepen: Geef het maar eerlijk
toe: principes zijn mooi, maar zinloos, wanneer het je om de
macht gaat.

Een prediker, die niet het principe voor alle andere
overwegingen en belangen wil stellen en dit niet durft erkennen,

is iemand die zichzelf en anderen misleidt.

Nu houden wij zelf ook wel eens predikaties. In mijn tijd sprak men ook wel van bedde- of gordijnenpredikaties, maar die vonden alleen plaats, waar men de beschikking over een bedstee of beddekast had. Sprekers of spreekster werden bij deze betogen gedreven door de overtuiging van eigen gelijk, terwijl de enige toehoorder of hoorster met een slaperig ja of neen de indruk gaf te luisteren, zonder dat dit feitelijk het geval was. Wat overigens ook voor andere soorten van preken kenmerkend pleegt te zijn.

Ook in uw dagen bepreken vele mensen elkaar. Er zijn zelfs mensen, die samenkomen om elkaar hun denkbeelden en principes voor te leggen, zonder dat zij bereid schijnen te zijn naar de stellingen en het weerwoord van een ander werkelijk te luisteren. Wordt een dergelijke bijeenkomst uitgezonden op t.v., dan heet het slaapverwekkend geheel, naar ik meen, t.a.v forum.

Opvallend is, dat dergelijke verhalen interessanter worden, wanneer een van de deelnemers zozeer opponeert, dat hij niet eens bereid is de andere spreker uit te laten spreken. Je kunt dan raden, wat de ander eigenlijk wilde zeggen.

Hoe zo iets ongeveer kan verlopen? De eerste begint: God is met ons Nummer twee: Waar is hij dan? Ik zie hem niet. Hoe kunt u zoiets beweren, als er niemand te zien is?

Nummer één: Ons doel is het opbouwen van een maatschappij, waarin ieder gelijke rechten heeft Nummer twee: hoe rijmt u dit met het belasten van de middenstand en het geven van voorrechten aan producenten? Waarom moeten wij zoveel btw betalen? waarom heb je zo een das aan ?

Wat leuk is. Maar toch meen ik, dat het een heerlijkheid zou betekenen, wanneer elke prediker genoopt zou worden de juistheid van zijn beweringen tot tevredenheid van anderen te bewijzen.

Maar ja, laat ik dat maar niet al te luid zeggen, want dat zou ook voor ons wel eens moeilijk kunnen worden. Bovendien moet ik, met enig zelfverwijt, konstateren, dat dit alles niet bepaald geestelijk van aard is, ofschoon mijn opdracht was een onderwerp van meer geestelijke en zelfs esoterische aard te brengen.

Die esoterie kost hier, naar ik meen, nog de minste moeite: wanneer een mens niemand anders heeft om tegen te preken, doet hij het immers maar al te vaak tegen zichzelf?

Men zegt zichzelf dan: wat je daar doet is eigenlijk niet geheel in de haak. Je zou het anders moeten doen. Je hebt een grove fout gemaakt, innerlijk gezien is dit niet juist.

Maar dan geeft de mens zichzelf antwoord: Wat had ik anders moeten doen? Er is geen andere weg en wanneer ik niet van de toestand profiteer, doet een ander dat wel. Bovendien hoop ik met Gods hulp uiteindelijk de juiste weg te vinden.

Waarmede de mens voor de zoveelste keer tot zichzelf zegt ongelijk te hebben, maar gelijktijdig de hoop uitspreekt door het ingrijpen van hogere machten uiteindelijk toch nog gelijk te zullen krijgen, zonder dat dit teveel kost en al te moeilijk zal zijn.

Dergelijke veel voorkomende redeneringen zijn natuurlijk

aangenaam voor het geweten, dat meestal daarna zwijgt, maar voor de innerlijke bewustwording is dit niet zo goed.

Wanneer wij luisteren naar onze innerlijke stem, zo zegt deze ons de waarheid. Maar wij ondergaan dit alles eerder als een soort predicatie, mogelijk omdat wij de juistheid van die feiten op grond van ons gevoel van eigenwaarde niet willen aanvaarden.

Je huichelt maar wat, je murmelt die stem in ons. Je spreekt wel voortdurend over naastenliefde en broederschap, maar wat heb je gedaan? Staat er niet geschreven citaat .. en wat doe je er mee?

Waarop het menselijke verstand onmiddellijk in het geweer komt. Want de mens is geneigd tegen de innerlijke stem nog eerder te opponeren dan tegen de stellingen van predikers buiten hem.

De gangbare argumenten tegen zowel innerlijke stem als te lastige leringen van grote meesters of goddelijke openbaringen, luidt gemeenlijk: Dat is nu wel gemakkelijk gezegd, maar hoe moet je dat als mens tot stand brengen? Offers brengen? Ik ben er toe bereid, wanneer anderen dit eens eerst doen, want anders sta ik met al mijn goede bedoelingen alleen maar voor gek.

Indien men zegt: zie in uzelve en zoek daar het goddelijke licht, dan is een mens geneigd om te zeggen, dat dit alleen mogelijk is, wanneer je over voldoende stoffelijke middelen beschikt. Daarom is het nodig eerst eens stoffelijke zaken na te streven. Het geestelijke zoeken en bereiken komt dan later wel.

Stel je, dat een mens zondigt, zo zal zijn reactie gemeenlijk zijn, dat hij maar een klein beetje zondigt, terwijl anderen veel erger zijn. Bovendien, dat beetje zonde is nodig om de weg naar het innerlijke licht te vinden en zodra dit licht eenmaal bereikt is, zal dit de gemaakte fouten wel weer herstellen. Waarachter de innerlijke stem dan gemeenlijk tot ergernis van de spreker een zacht ha..ha..ha laat volgen.

Wat mogelijk de meest treffende reactie is op de menselijke poging zichzelf te verontschuldigen. Want hoe is de mens? Hij neemt zich voortdurend voor alleen maar het goede te doen. Maar hij doet in feite het goede alleen maar, wanneer het kwade niet meer lonend is.

De mens stelt zich voortdurend voor, hoe de wereld beter gemaakt zou kunnen worden, wanneer anderen maar zo goed zouden willen zijn hem de macht te geven en gelijktijdig hem van alle verantwoordelijkheid zou willen ontheffen voor de fouten, die gemaakt worden bij het tot stand brengen van de illusie, die de mens nog steeds het goede blijft noemen.

Mensen zijn voortdurend bezig anderen te helpen om beter te worden en beter te leven. Wanneer je dit op een handige manier weet te doen, word je daar trouwens zelf ook veel beter van, maar slechts zelden in geestelijk opzicht.

Er zijn zelfs nu zoveel mensen, die beter worden door het verbeteren van de levenshoud en stijl van anderen, dat langzaam maar zeker geestelijk leiderschap van een roeping tot een beroep is geworden.

Wat zegt een dergelijke professionele leider meestal?

" Luister vooral naar mij, want ik ken de waarheid. Je hoeft niet zelf te denken, want ik bescherm je tegen de demonen en zeg je precies, hoe je moet leven.

Zolang je precies doet, wat ik je zeg en je offers voor de goede zaak brengt, zullen de demonen je niet lastig kunnen vallen. Maar waag het niet weg te lopen. Want zodra je wegloopt, ben je je bescherming kwijt. Dan zal het slechte de bovenhand krijgen, dan komen de demonen, de monsters zullen je levend verscheuren en je ziel naar de hel brengen."

Wanneer ik zoiets hoor, denk ik altijd allereerst: nou nou, die man heeft wel vreemde kennissen. Maar ja, er zijn heel wat mensen, die er in vliegen. Al snel blijkt dan, dat je moet werken voor je eigen brood en dat van je geestelijke leraar, die eerlijk met je deelt: Hij het beleg en jij het droge brood.

Mogelijk krijg je zelfs alleen maar de korsten, omdat het brood toevalt aan de onderleiders, die door de geestelijke leider boven zijn hongerlijders gesteld zijn. Het gevaar, op deze wijze genomen te worden is groter, dan men zich realiseert. Daarom zou ik de mensen voor willen stellen wat minder bij anderen naar geestelijk leiderschap te zoeken en wat meer te letten op eerlijkheid bij anderen.

En probeer zelf eens eerlijk te zijn, al kost het moeite. Wij hebben niet eens het recht anderen voor dergelijke dingen te veroordelen, ook al ondervinden wij daar schade van. Want hoe vaak heeft u, alleen vandaag, onwaarheid gesproken? Hoeveel opportunisme kwam in uw woorden en handelingen tot uiting? Hoe vaak bent u vandaag verontwaardigd geweest over iets, wat een ander meende te moeten zeggen, maar waarvan u de waarheid zo niet kon of wilde inzien?

Hoevelen onder u hebben zich vandaag weer druk gemaakt over alles, wat er in de wereld gebeurt, zonder zich af te vragen, zof zijzelf anderen misschien onnodig pijn hebben gedaan of last hebben bezorgd?

Hoeveel innerlijke waarheid hebt u ervaren en hoe hebt u zelf gereageerd, zelfs terwijl u anderen er op gewezen hebt, wat voor hen het rechte pad is?

Denk eens na over jezelf, je geloof, over de gemeenplaatsen, die je uitte. Is er b.v. in het leven wel een smalle weg naar de hemel en een brede weg, die alleen maar naar de hel voert? Een belangrijke vraag. Want indien het antwoord eerlijk en overtuigd ja luidt, weet je tenminste, waar de wereld met al die steeds breder wordende snelwegen naar toe gaat.

Maar waarom zou de smalle weg naar de hemel voeren? God is dichterbij dan u denkt. Maar ja, de mens schijnt te denken, dat hij heel veel moeite moet doen om in de hemel te komen. Wat mij wat vreemd voorkomt:

De hemel is het bestaan met God en dat is, zover ik het kan overzien, een soort erfrecht van alle schepselen. Zelfs indien ik de gelovigen volg, die zeggen, dat wij dit recht verloren hebben door de erfzonde, zo hebben zij immers altijd daarna de Verlosser, die deze zonde voor ons draagt en teniet doet? Waarom zou de hemel dan zo moeilijk toegankelijk zijn? Een rechtvaardige God zal ons de toegang zeker niet ontzeggen, daar Hijzelf ons, de wereld en al onze mogelijkheden

geschapen zou hebben.

Toch zijn wij steeds weer geneigd om tot anderen te spreken over de smalle weg, die naar de hemel voert. Waarom? Mogelijk omdat wij daaraan een gevoel van macht ontleenen of mogelijk ook, omdat de moeilijke tocht naar de hemel het gezelschap daar wat exclusiever maakt.

In de mens is een heel brede weg te vinden, die naar de hemel voert, naar de innerlijke vrede en het contact met de hoogste kracht. Maar dan moeten wij natuurlijk wel wat optimistischer denken, zowel over alles, wat wijzelf zijn als omtrent alles, wat anderen doen.

De meeste mensen echter zijn uiterst pessimistisch, zodra het anderen betreft. En daardoor vergeten zij dan maar al te snel, dat hun optimisme omtrent hun eigen innerlijke vooruitgang niet geheel te rechtvaardigen is.

Indien je als mens gelooft, dat er in je een eeuwige kracht bestaat - al kun je dit niet bewijzen - zo dien je ook te geloven, dat die kracht zinvol is. Stel je: in mij is een innerlijke kracht, een innerlijk licht, dan stel je volgens mij tevens: alles wat ik ben en alles wat ik doe, staat met dit licht in verband. Zodra ik in staat ben het verband tussen het licht en al wat ik ben te beseffen, leef ik in feite in de hemel, want dan leef ik waarlijk met God.

Maar beseff ik dit licht in mijzelf niet voldoende en tracht ik van alles, wat mij in mijzelf niet bevalt, anderen de schuld te geven, dan wordt mijn beseffen chaos en leef ik al snel in een soort innerlijke hel.

Maar hemel en hel zijn in feite dezelfde toestand, maar dan wel op een andere wijze beleefd. Mensen en zelfs geesten kunnen dit niet altijd geheel beseffen. Toch hebben vreemd genoeg, allen, zelfs zij, die in het duister leven en zich daar ongelukkig gevoelen, ergens het gevoel, dat alles uiteindelijk wel goed terecht zal komen.

Dit lijkt mij een aanvoelen van de werkelijkheid, die ons beperkt beseff nog niet kan overzien: de werkelijkheid, waarin wij deel zijn van het geheel. Maar zolang wij dit nog niet kunnen beleven, kunnen wij toch wel trachten iets van dit licht, van de levende kracht, in onszelf te ervaren en daarmee te werken. Meevallen zal het niet altijd, maar je komt daarmee dichterbij de werkelijkheid. Want de werkelijkheid omvat alle dingen, niet slechts één enkele kant ervan.

Ik krijg vaak het gevoel, dat de predikers met hun veelal wel zeer eenzijdig geleuter bang zijn voor deze werkelijkheid: uiterlijke vormen bepalen niets meer, wanneer de innerlijke eenheid bereikt is. Daarom vechten zij, en ook wij, uit vele fraaie woorden, voortdurend ons een dekmantel, die voorkomen moet, dat iemand beseft, dat wij niet werkelijk leven volgens ons geloof of ons verkondigd inzicht.

Konklusie: Wanneer iemand veel in mooie woorden zegt, moet je je afvragen, waarom je die woorden mooi vindt en wat je er in de praktijk mee kunt doen. Is dat niets, laat dan de mooie woorden ook maar rusten. Waarmede ik deze preek beëindig.

Goedenavond, vrienden.

d.d. 18 april 1975

-0-0-0-0-0-

- 705 -

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

's-Gravenhage, 28 april 1975.

Aan de Leden van de Orde der Verdraagzamen.

Het doet ons leed u bij dezen op de hoogte te moeten stellen van het overlijden op 27 april jl van onze voorzitter, de heer R.C.S Piccardt.

De heer Piccardt is kortstondig ziek geweest, hetgeen hem echter niet belette om nog op 8 april jl de bestuursvergadering met de geestelijke leiding, tot onderwerp hebbend de samenstelling van het programma voor het volgende verenigingsjaar, op voortreffelijke wijze te leiden.

Het verscheiden van de heer Piccardt, die gedurende een twintigtal jaren met diepgaande belangstelling voor het werk van de Orde de functie van voorzitter van het bestuur heeft vervuld, betekent een groot verlies voor de Orde en in het bijzonder voor zijn medebestuurleden.

Wij mogen u dan ook opwekken om zijn vele goede eigenschappen en grote zorg voor het werk van de Orde in dankbaarheid te gedenken en hem u goede gedachten toe te zenden.

Namens het Bestuur

De vice-voorzitter

w.g. W. C. van Bilderbeek.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second section of faint, illegible text, appearing as several lines of a letter or document.

Third section of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Final section of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or closing.